

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه

(آشنایی با فلسفه اسلامی)

دورهٔ پیش دانشگاهی

رشته‌های علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب : فلسفه (آشنایی با فلسفه اسلامی) - ۳۱۷/۱

مؤلف : حمید طالب‌زاده

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ: سیداحمد حسینی

طراح جلد: طاهره حسن‌زاده

صفحه‌آرا: سمیه قنبری

حروفچین: کبری اجابتی

مصحح: فرشته ارجمند، نوشین معصوم‌دوست

امور آماده‌سازی خبر: سپیده ملک‌ایزدی

امور فنی رایانه‌ای: حمید ثابت‌کلاچاهی، پیمان حبیب‌پور

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

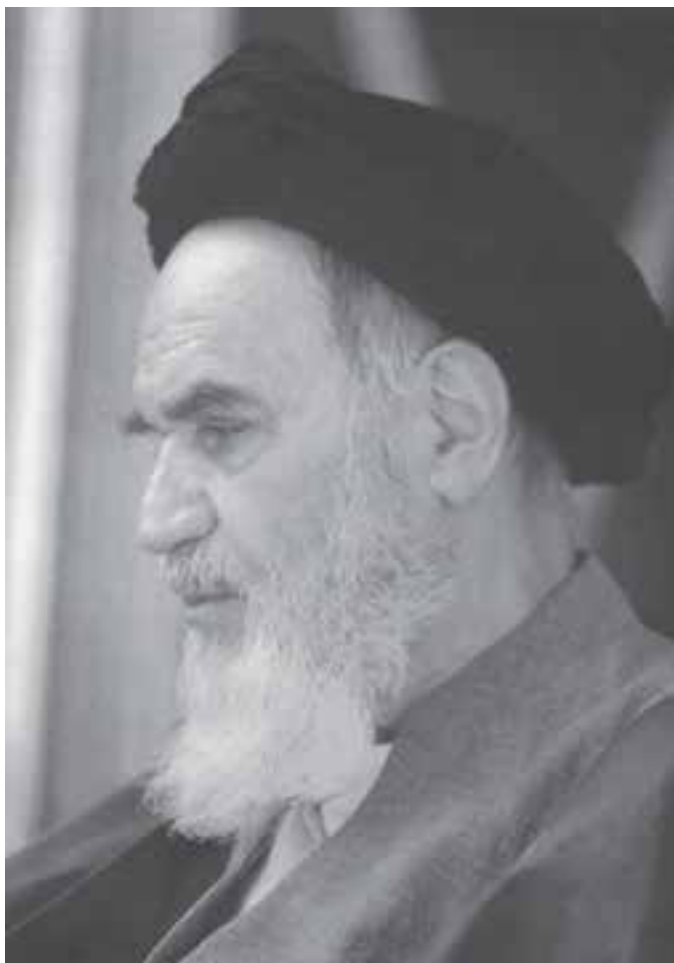
تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ نوزدهم ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۸-۱۶۳-۰۵-۹۶۴ ISBN 964-05-0163-8

بار دیگر به دو جهان بینی مادی و الهی بیندیشید. مادیون معیار شناخت در جهان بینی خویش را «حس» دانسته و چیزی را که محسوس نباشد، از قلمرو علم بیرون می‌دانند و هستی را همتای ماده دانسته و چیزی را که ماده ندارد، موجود نمی‌دانند. قهراً جهان غیب مانند وجود خداوند تعالی و وحی و نبوت و قیامت را یک‌سره افسانه می‌دانند. در حالی که معیار شناخت در جهان بینی الهی اعم از «حس و عقل» می‌باشد و چیزی که معقول باشد، داخل در قلمرو علم می‌باشد — گرچه محسوس نباشد. لذا هستی اعم از غیب و شهادت است و چیزی که ماده ندارد، می‌تواند موجود باشد و همان‌طور که موجود مادی به «مجرد» استناد دارد، شناخت حسی نیز به شناخت عقلی متکی است. قرآن مجید اساس تفکر مادی را نقد می‌کند و به آنان که بر این پندارند که خدا نیست و گرنه دیده می‌شد: «لن تؤمنن لک حتی نری اللہ جہرۃ»: می‌فرماید: «لا تدركه الابصار و هو یدرک الابصار و هو اللطیف الخبیر».

پیام امام خمینی (ره) به گورباچف — ۱۱/۱۰/۱۳۶۷

فهرست مطالب

۱	فصل اوّل: کلیات (۱)
۲	— مابعدالطبیعه
۲	— روش مابعدالطبیعه
۴	— هدف مابعدالطبیعه
۴	— چرا فلسفه بیاموزیم؟
۵	— فطرت اول و ثانی
۷	— دین و فلسفه
۸	— نگاهی به آیات و روایات
۱۲	— روش پیشوایان دین
۱۴	فصل دوم: کلیات (۲)
۱۴	— آشنایی مسلمانان با فلسفه یونان
۱۴	— نهضت ترجمه
۱۶	— ترجمه های فلسفی
۱۸	— تأثیر در تفکر مغرب زمین
۱۹	— تکامل فلسفه ی اسلامی
۲۰	فصل سوم: مبانی حکمت مشاء (۱)
۲۰	— اصل واقعیت مستقل از ذهن
۲۱	— مغایرت وجود و ماهیت
۲۳	— وجوب و امکان و امتناع
۲۴	— مواد قضایا
۲۴	— تقسیم وجود
۲۶	فصل چهارم: مبانی حکمت مشاء (۲)
۲۶	— علت و معلول
۲۶	— علیّت چیست؟
۲۷	— اهمیت اصل علیت
۲۸	— ملاک نیازمندی معلوم به علت
۳۰	— علت تامه و علت ناقصه
۳۱	— وجوب علی و معلولی

- ۳۳ - وجوب مقدم بر وجود
- ۳۴ - سنخیت علت و معلول
- ۳۵ - تسلسل علل، باطل است
- ۳۵ - برهان فارابی
- ۳۷ - برهان وجوب و امکان (برهان سینوی)
- ۳۸ - نظام متقن
- اهمیت بحث علیّت و جایگاه آن در
- ۳۹ پژوهش‌های علمی
- ۴۳ - مراتب موجودات در نظام هستی

فصل پنجم: نمایندگان مکتب مشاء (۱)

- ۴۵ فارابی
- ۴۵ - شخصیت اخلاقی
- ۴۶ - شخصیت علمی و فلسفی
- ۴۷ - فلسفه‌ی سیاسی
- ۴۹ - سعادت و مدینه
- ۴۹ - مدینه‌ی فاضله
- ۵۰ - ریاست مدینه‌ی فاضله
- ۵۱ - سیاست و سعادت
- ۵۲ - مدینه‌ی جاهله
- ۵۲ - معلم ثانی

فصل ششم: نمایندگان مکتب مشاء (۲)

- ۵۳ ابن‌سینا
- ۵۳ - زندگی پرماجرا
- ۵۸ - تألیفات و شاگردان
- ۶۰ - ابن‌سینا و طبیعت
- ۶۲ - انسان و جهان
- ۶۳ - عشق به‌هستی
- ۶۴ - حکمت مشرقی
- ۶۵ - مضمون حکایات

۶۶ - تأثیر ابن سینا

۶۷ فصل هفتم: افول حکمت مشاء

۶۷ - زمینه‌ی پیدایش

۶۸ - غزالی

۶۹ - فخر رازی

۷۰ فصل هشتم: حکمت اشراق

۷۰ - شهاب‌الدین سهروردی

۷۲ - آثار و تألیفات

۷۴ - روش اشراقی

۷۴ - مدارج دانایی

۷۵ - منابع حکمت اشراق

۷۶ - حقیقت واحد

۷۷ - تمثیل اشراق

۷۷ - جغرافیای عرفانی

۷۸ - آفرینش و اشراق

۷۸ - قاعده‌ی امکان اشرف

۷۹ - مراتب انوار

۸۰ - نظریه‌ی شناخت

۸۰ - علم حصولی و حضوری

۸۱ - معلوم بالذات ، معلوم بالعرض

۸۲ - اشراق نفس

۸۳ - مشرق‌ها و مغرب‌ها

۸۴ - مشرق اصغر و اکبر

۸۵ - حکایات تمثیلی

۸۷ فصل نهم: جریان‌های فکری عالم اسلام

۸۷ - عرفان و کلام

۸۸ - روش عرفانی

۸۹ - روش کلامی

۹۰ - نقطه‌ی اتصال

۹۱	فصل دهم: صدر المتألهین
۹۲	– دوران گوشه گیری
۹۴	– اشراق ربانی
۹۵	– شخصیت اخلاقی و مقام علمی
۹۵	– آثار و تألیفات
۹۶	– مشرب تحقیق
۹۷	– اسفار اربعه
۹۹	فصل یازدهم: مبانی حکمت متعالیه
۹۹	۱ – اصالت وجود
۱۰۲	۲ – تشکیک وجود
۱۰۳	۳ – فقر وجودی
۱۰۵	۴ – حرکت جوهری
۱۰۶	– تکامل جهان
۱۱۰	– حلال مشکلات
۱۱۱	فصل دوازدهم: حکمای معاصر
۱۱۱	– علامه طباطبائی
۱۱۴	– مقام فلسفی
۱۱۵	– ارزش شناخت و اصل علیت
۱۱۶	– علیت چیست؟
۱۱۶	– انتقاد
۱۱۷	– نظر علامه طباطبائی
۱۱۹	– تکیه گاه شناخت
۱۱۹	– تألیفات و تأثیر فرهنگی
۱۲۰	– حوزه ی فلسفی امام خمینی (ره)
۱۲۲	– حکیم فرزانه
۱۲۳	فصل سیزدهم: حیات فرهنگی
۱۲۴	– خاورشناسی
۱۲۵	– سنت فلسفی